

Відступ №1 [серйозний]

Навіщо це взагалі потрібно?

Так, саме так: навіщо потрібно без кінця розмовляти про педагогіку, про стосунки? Навіщо раз у раз сперечатися, обстоювати свою думку, радитися з іншими? Як на мене, відповідь очевидна: ми просто хочемо бути щасливими. Узагальнено? Банально? Так, напевно, так. Але суті справи це не змінює. Чого ми, власне кажучи, хочемо? Конкретно.

Хочемо спокою, хочемо любити самі й отримувати любов навзаєм, хочемо, аби наші стосунки не затьмарював безкінечний виховний процес.

«Даруйте, чи таке можливо? – вигукне обурений батько. – У всі часи діти бешкетували й потребували суворості. У всі часи батьківство було не задоволенням, а обов'язком. Ні, навіть не обов'язком – тягарем...»

Відповідаю: це не просто можливо, це НОРМАЛЬНО. Нормою є саме взаємини любові, а не взаємини між вихователем і вихованцем. Норма – це коли близька людина справді близька, причому не за принципом «Я зараз завдаю їй болю заради неї, виросте – подякує». Бо не подякує! Може, і процідить крізь зуби щось на кшталт: «Добре, що мене змушували», та насправді віри цьому не йнятиме. Норма – це коли ми не думаємо повсякчас про те, що можна й чого не можна коханому, а просто живемо разом, щохвилини насолоджуємося спілкуванням та й самою можливістю бути поруч.

Утопія? Аж ніяк. Як цього досягти? Ось про це я й пропоную поговорити.

Існують лише два фактори, які заважають нам прийти до цього «царства Божого на землі»: страх та звички.

Дійсно, страх – чи не найголовніша рушійна сила батьківської поведінки. У божевільній невідповідності між страхом та любов'ю і перебуває більшість наших учинків.

У стані страху практично будь-яка людина може припуститися безлічі помилок. Що ж ми коїмо? Як на мене, часто ми й самі цього не знаємо. Отже, знову виходить: потрібно займатися собою. Не дітьми, а собою. Аби хоч почати розуміти.

Щодо звичок, тут усе простіше й складніше водночас. Більшість учинків ми здійснюємо майже автоматично, за звичкою. Досить дитині вимовити фразу: «Мамо, а можна...», як наші вуста самі собою готуються артикулювати тверде «ні». Ми ще й подумати не встигли, як уже невідомо звідки народилося оце надривне «ні».

Звичка виникає з багаторазово повторюваної дії – і тієї, яку ми просто спостерігали, і тієї, у якій брали участь. Наведу простий приклад: якщо в дитинстві незалежно від того, спекотно нам чи холодно, нас змушували вдягати шапку, то в 90 % випадків ми чинитимемо так само стосовно власної дитини в майбутньому. І геть не через те, що ми подорослішали й наші погляди змінилися. Ми машинально казатимемо: «Негайно вдягни шапку».

Якщо нам у дитинстві раз у раз відмовляли купувати морозиво з різних приводів, якщо ми неодноразово ставали свідками твердого «ні» щодо інших прохань, існує висока ймовірність, що ми й самі в подібних ситуаціях реагуватимемо автоматичними заборонами (звісно, якщо на мить не зупинимось і не замислимося).

Якщо у відповідь на будь-які наші дії батьки часто виявляють агресію, вона неодмінно в нас всотається і стане першою мимовільною реакцією. Модель поведінки фіксується дуже просто.

Саме тому, попри обітницю, яку дали собі у віці 15–16 років: «Я ніколи не виховуватиму дітей так, як виховували мене», більшість із нас із появою дитини скочується в батьківську модель. А що вдієш? Ми так звикли й інакше не вміємо. Руки машинально стискаються, в горлі народжується крик, казна-звідки виникає дике роздратування, основною формою діалогу стає заборона. Нам важко та страшно перебувати в такому стані, але з цієї пастки ніби геть немає виходу.

Проте, друзі, вихід існує! Аби вибратися, нам потрібно лише усвідомити, що ми перебуваємо в полоні всіх цих страхів та звичок. І тоді, немов за помахом чарівної палички, все почне змінюватися. Слід лише зауважити, що відбувається з нами в цей конкретний момент, що робиться з руками, диханням і думками. Досить лише усвідомити, чого ми зараз хочемо, навіщо наполягаємо на своєму...